

Motion till riksdagen 2020/21:3883

av **Linda Westerlund Snecker m.fl. (V)**

med anledning av skr. 2020/21:108 Riksrevisionens rapport om Polismyndighetens arbete i utsatta områden

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Polismyndigheten i uppdrag att stärka förmågan till strategisk planering, styrning och verksamhetsutveckling samt att utveckla uppföljningen och att stärka det lokala polisarbetet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Polismyndigheten i uppdrag att vidta åtgärder för att ge poliser i yttre tjänst tillgång till modernt administrativt it-stöd och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Polismyndigheten i uppdrag att utvärdera polisens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetsmetoder, t.ex. bilpatrullering, och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att polisens arbete med medborgarlöften bör utvecklas till att omfatta frågan om att människor inte ska bemötas eller behandlas på ett speciellt sätt enbart på grund av sitt ursprung och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att genomföra en kartläggning av landets socialt utsatta områden och relevanta aktörer samt sprida fasmodellen som arbetssätt till dessa områden och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till att inrätta lokala sociala insatsgrupper i syfte att minska förekomsten av skjutningar, dödligt våld och gängkriminalitet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att ta fram riktlinjer för konkreta förebyggande insatser på lokal nivå och vid behov bistå med hjälp och vägledning för att arbetet i de lokala sociala insatsgrupperna ska komma igång och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till att inrätta särskilda trygghetszoner med trygghetsvårdare i socialt utsatta områden och tillkännager detta för regeringen.

2 Inledning

Det är Vänsterpartiets absoluta övertygelse att en stark, gemensamt finansierad och jämlik välfärd med en väl fungerande skola, fritidsverksamhet, sjukvård, socialtjänst, låg arbetslöshet och ett starkt socialt försäkringssystem är det bästa sättet att motverka klassamhället och att förebygga kriminalitet. Samtidigt måste grov brottslighet som gängkriminalitet bekämpas på ett effektivt sätt med hjälp av lagstiftning som bygger på de grundläggande rättsliga principerna i en rättsstat. Att lagstifta om längre straff för vissa brott kommer dock aldrig att vara lösningen. I stället behövs ett helhetsgrepp på och en kraftansamling för det brottsförebyggande arbetet samt en satsning på den gemensamma välfärden. I det brottsförebyggande arbetet behöver samtliga relevanta myndigheter, inte bara socialtjänst och polis, samverka. Vår uppfattning är att dagens utbildningssystem, de ökade klyftorna i samhället, nedmonteringen av de sociala skyddsnetten, arbetslöshet och en ökad segregation leder till att en del personer blir diskriminerade och hamnar utanför samhället. Denna utveckling leder i sin tur till en ökad rekryteringsbas för bl.a. gängkriminalitet och våldsbejakande extremism. Vi vill därför se politiska initiativ och lagstiftning som framför allt stärker kommuners, civilsamhällets och andra aktörers förebyggande arbete, snarare än en ensidig fokusering på rättspolitik och straffrätt. När samhället lämnar vissa orter eller stadsdelar kan de kriminella, våldsbejakande krafterna slå rot. Sådana krafter har betydligt svårare att agera i ett lokalsamhälle där det finns en närvarande områdespolis som har invånarnas förtroende, mötesplatser i form av folkbibliotek, ett aktivt civilsamhälle och fritidsgårdar, samhällsinstitutioner i form av socialkontor, försäkringskassa och arbetsförmedling samt förskolor och skolor där personalen har resurser och tid att se varje barn. Ett samhälle där människor trivs och har framtidstro.

Förebyggande åtgärder på lokal nivå är nödvändiga eftersom det är där som kriminella gäng verkar. För att det brottsförebyggande arbetet ska vara effektivt och framgångsrikt krävs att samtliga relevanta aktörer på lokal nivå samverkar både när det gäller definitionen av problemet, framtagandet av en handlingsplan mot problemet och i genomförandet av de åtgärder som följer av den. På så sätt skapas förutsättningar för statliga myndigheter, kommunala verksamheter och det civila samhällets organisationer, inklusive trossamfund, att utifrån ett helhetsperspektiv kunna arbeta målinriktat tillsammans. Redan i dag pågår det på flera platser i landet framgångsrikt brottsförebyggande arbete. Vänsterpartiet anser att de insatser och åtgärder som fungerar bra bör spridas till alla socialt utsatta områden.

2.1 Riksrevisionens rapport

Riksrevisionen har i sin rapport Rätt insats på rätt plats – polisens arbete i utsatta områden (RiR 2020:20) granskat om polisens arbete med utsatta områden är ändamålsenligt. Ett ändamålsenligt arbete innebär att det ska vara tydligt vilka områden Polismyndigheten identifierar som utsatta, att regeringen och Polismyndigheten har haft en

effektiv styrning som möjliggör för poliserna i utsatta områden att arbeta effektivt och använda beprövade arbetsmetoder som är anpassade till situationen i utsatta områden.

Granskningen visar att Polismyndighetens metod för att identifiera utsatta områden är ett stöd i arbetet med att ta fram lokala lägesbilder, men att det finns brister i metoden. Polismyndigheten följer inte upp resursfördelningen till utsatta områden, vilket gör att det inte går att veta hur stor del av de senaste årens resurstillskott som har fördelats dit. Riksrevisionens enkätundersökning visar även att rikspolischefens beslut om minst en områdespolis per 5 000 invånare inte har genomförts i en tredjedel av de lokalpolisområden som har utsatta områden. Riksrevisionens bedömning är att de poliser som tjänstgör i utsatta områden har anpassat sitt arbetssätt och arbetar enligt beprövade metoder i den omfattning som är möjlig sett till resurssituationen, men det finns omständigheter som begränsar polisens förmåga att arbeta effektivt.

Med utgångspunkt i granskningens resultat lämnar Riksrevisionen några rekommendationer till Polismyndigheten. Tillförlitligheten i processen som används för att identifiera utsatta områden måste öka. Det kan t.ex. handla om att se över bedömningskriterierna och ta fram rutiner för hur metodstödet ska användas på ett enhetligt sätt. Vidare bör Polismyndigheten följa upp hur många områdespoliser som fördelas till utsatta områden, både för att säkerställa att beslutet om minst en områdespolis per 5 000 invånare i utsatta områden uppfylls och för att analysera behovet. Slutligen bör myndigheten säkerställa att polisen har tillgång till den tekniska utrustning som behövs för att kunna arbeta effektivt i utsatta områden.

2.2 Polisens definition av utsatta områden

Utsatta områden, eller socialt utsatta områden som de också kallas, är ett vanligt förekommande begrepp i samhällsdebatten. Dock saknas en allmänt vedertagen definition. Ofta kopplas begreppet till geografiskt avgränsade områden med låg socioekonomisk status och höga nivåer av otrygghet och brottslighet. Polismyndigheten använder begreppet utsatta områden. I rikspolischefens beslut om att dessa områden ska tilldelas extra resurser benämns de även som prioriterade områden. Nationella operativa avdelningen (Noa) inom polisen identifierar utsatta områden utifrån en tregradig skala: utsatta områden, särskilt utsatta områden och riskområden. Riksrevisionen konstaterar i sin rapport att antalet områden som har identifierats som utsatta, särskilt utsatta och riskområden har varierat över tid, liksom polisens tillvägagångssätt för att identifiera dessa.

Polisen publicerar regelbundet lägesrapporter om utsatta områden i landet. Ett exempel är rapporten Kriminell påverkan i lokalsamhället – En lägesbild för utvecklingen i utsatta områden (2019) som visar att det är totalt 60 områden som bedöms ha en kriminell påverkan i lokalsamhället av sådan allvarlighetsgrad att de bör inkluderas i den nationella lägesbilden. Dessa rapporter har kommit att bidra till högljudda debatter såväl i media som i politiken. Enligt Vänsterpartiets mening är det djupt olyckligt att en ovetenskaplig metod får ligga till grund för rapporter från en myndighet med listor på områden som utpekade som mer eller mindre utsatta. I klartext säger Riksrevisionens rapport att Polismyndighetens bedömningar av vad som är s.k. utsatta områden är så pass subjektiva att det inte ens går att jämföra olika områden med varandra. Denna oseriositet har ytterst drabbat de människor som lever, jobbar och bor i de utpekade områdena. Dessutom skadas förtroendet för polisen när enskilda polisers uppfattningar,

i brist på en vetenskapligt förankrad metod, kan ligga till grund för vilka områden som ska klassificeras som utsatta.

Vänsterpartiet har inget emot att särskilda satsningar och insatser görs i de områden i landet som har en hög kriminalitet och präglas av en otrygghet för invånarna. Tvärtom har vi återkommande lagt förslag till riksdagen i syfte att stärka tryggheten och minska kriminaliteten. Läs mer i vår motion Stoppa skjutningarna och öka tryggheten i socialt utsatta områden (2020/21:449). Däremot anser vi att metoder för att åtgärda problem måste baseras på relevant forskning och ha en vetenskaplig grund. Därför vill vi att Brottsförebyggande rådet ska få i uppdrag att genomföra en kartläggning av landets socialt utsatta områden, se nedan.

3 Vänsterpartiets förslag

Vänsterpartiet lägger regelbundet fram förslag i motioner som syftar till att dels förbättra polisens arbetsmiljö och arbetsmetoder, dels stärka tryggheten i socialt utsatta områden. I detta sammanhang väljer vi att återupprepa de av våra förslag som är särskilt aktuella med anledning av Riksrevisionens rapport.

3.1 Åtgärder efter Polismyndighetens omorganisation

Den 1 januari 2015 ombildades Rikspolisstyrelsen, Statens kriminaltekniska laboratorium och de 21 polismyndigheterna till en sammanhållen myndighet. Ombildningen är en av de mest omfattande och komplexa organisationsförändringar som genomförts inom staten på många år. Målsättningen var att uppnå bättre verksamhetsresultat och högre kvalitet i polisens arbete. Statskontoret bedömer att ombildningen har skapat bättre förutsättningar för polisen att bedriva sin verksamhet.¹ Den samlade organisationen gör det lättare att använda resurserna på ett flexibelt sätt och den operativa ledningen har blivit tydligare. Men trots de bättre förutsättningarna för verksamheten har inte målsättningarna om bättre verksamhetsresultat och högre kvalitet i polisens arbete uppnåtts. Polisens förmåga att ingripa mot allvarliga brott har visserligen stärkts men för övriga brott är förmågan oförändrad. Polisens tillgänglighet och kontakterna med medborgarna har inte heller förbättrats på något entydigt sätt. Vidare har utredningsverksamhetens resultat fortsatt att försämrats även efter ombildningen. Enligt Statskontoret finns det flera förklaringar till att målen inte har uppnåtts. De tre huvudsakliga skälen bedöms vara att Polismyndigheten inte fullt ut utnyttjar de fördelar en samlad organisation ger för att styra verksamheten, att det inte funnits tillräckligt med resurser för att infria flera av målen på grund av att ombildningen inte har frigjort resurser i förväntad omfattning och att omorganisationen delvis varit svårare att genomföra än beräknat. Statskontoret lämnar i sin slutrapport sju rekommendationer till Polismyndigheten för att nå målen för reformen: stärk förmågan till strategisk planering och styrning, stärk genomslaget för styrningen, utveckla uppföljningen så att den stöder verksamhetens behov, var uthållig i att stärka det lokala polisarbetet, fortsätt att analysera vad som ska vara enhetligt i organisationen, utveckla de nationella gemensamma avdelningarna och undvik att it-systemen blir en flaskhals.

¹ Statskontoret, Ombildningen till en sammanhållen polismyndighet, Slutrapport 2018:18.

I en rapport² skriven av kriminologen Jerzy Sarnecki konstateras att det finns en hel del berättigad kritik mot både konstruktionen och genomförandet av 2015 års polisreform. Mycket av denna kritik framgår av de tre utvärderingsrapporter som Statskontoret har publicerat (Statskontoret 2016, 2017 och 2018). Enligt Sarnecki konstruerades den nya polisverksamheten med stort fokus på organisationen och mindre på själva verksamheten. Vidare borde verksamhetsutvecklingen ha fått en mer framskjuten plats och högre status i den nya polisorganisationen. Enligt Sarnecki har dock införandet av kommunpolis, medborgarlöften och medborgardialoger lett till en viktig utveckling av polisens problemorienterade arbetssätt, vilket är positivt. Eftersom det är angeläget att lösa de problem som uppstått i och med eller inte blivit lösta genom omorganiseringen anser Vänsterpartiet att regeringen snarast måste presentera förslag på åtgärder.

Regeringen bör ge Polismyndigheten i uppdrag att stärka förmågan till strategisk planering, styrning och verksamhetsutveckling samt att utveckla uppföljningen och att stärka det lokala polisarbetet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3.2 En modernisering av polisens it-stöd

Polisen är en viktig del i upprätthållandet av rättsstaten, och det har stor betydelse att myndigheten är en attraktiv arbetsplats som tar väl hand om sina anställda. För att Polismyndigheten ska vara denna attraktiva myndighet anser Vänsterpartiet att det bl.a. krävs förbättringar av den fysiska och den psykosociala arbetsmiljön. Polisen arbetar under varierande och komplexa förhållanden som kan vara både psykiskt och fysiskt påfrestande. Det är därför av yttersta vikt att det finns relevanta och inarbetade säkerhetsrutiner, särskilt när det kommer till polisens arbete i olika slags utsatta positioner. Likaså är det viktigt att såväl tekniska som andra fysiska hjälpmedel och arbetsverktyg fungerar och är väl anpassade för polisens verksamhet.

Stora delar av polisens tekniska utrustning i form av exempelvis datasystem är långsamma, föråldrade och icke kompatibla med varandra. Att rapportera in en händelserapport tar exempelvis ofta onödigt mycket tid. Detta påverkar arbetsmiljön negativt. Den tekniska utrustningen ska underlätta och effektivisera arbetet, inte försvåra och försena det. Enligt Sarnecki³ finns det ett påtagligt underskott på it-stöd för den ordinarie polisverksamheten. Många av de existerande systemen är inte tillräckligt användarvänliga. Detta beror på att en utveckling av it för polisiära ändamål har påbörjats sent och dessutom troligen försenats genom felaktiga satsningar. Sarnecki konstaterar att en hel del av det dagliga arbetet som mycket väl skulle kunna tas över eller i alla fall underlättas av dagens it-teknik fortfarande utförs manuellt eller med hjälp av teknik som är kraftigt föråldrad. Som exempel kan nämnas poliser som själva transkriberar förhör som de har hållit, kommunikationsutrustning som inte kan användas för att skicka över bilder och videospelningar samt olika datasystem som inte är kompatibla med varandra och som ofta inte heller är användarvänliga. Vidare verkar det finnas en hel del modern teknik som skulle kunna användas, men personalen saknar

² Stöta på patrull – en ESO-rapport om polisens problemorienterade arbete, Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2019:6.

³ Stöta på patrull – en ESO-rapport om polisens problemorienterade arbete, Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2019:6.

kompetens att använda den och ibland även kunskap om dess existens. Slutsatserna bekräftas av polisens egen internrevision.⁴ Förutom att det krävs en modernisering av it-miljön skulle tillgång till administrativt stöd, främst för poliser i yttre tjänst, frigöra värdefull tid för konkret polisarbete.

Regeringen bör ge Polismyndigheten i uppdrag att vidta åtgärder för att ge poliser i yttre tjänst tillgång till modernt administrativt it-stöd. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3.3 Utvärdera polisens brottsförebyggande arbetsmetoder

Det finns ett starkt tryck från politiker, från media och även från allmänheten på polisen att vara mera synlig. Patrullering i bil verkar vara den metod som man i dag använder i syfte att skapa trygghet och förebygga brott. Samtidigt finns det forskningsrön som ifrågasätter effektiviteten i denna metod, när det gäller både brottsprevention och trygghetsskapande. Sarnecki hänvisar bl.a. till både internationell och svensk forskning som visar att patrullering i bil inte ger vare sig minskad brottslighet eller ökad trygghet. Däremot finns det forskningsstöd för att fotpatrullering, i motsats till patrullering med bil, ökar medborgarnas trygghet. Dock visar studier att det även krävs att polisen lyckas skapa ett engagemang hos lokalbefolkningen. Fotpatrullering är en ovanlig arbetsmetod för polisen. En rapport från Holgersson och Knutsson (2012) visar att de undersökta poliserna inte ägnade mer än 1,2 procent av sin tid åt fotpatrullering.

Trots att denna kunskap finns tillämpar svensk polis i stor utsträckning slumpmässig patrullering med bil. Dessutom vill polisen ofta utöka denna patrullering i syfte att öka tryggheten så fort resurserna tillåter.⁵ Sarnecki menar att det är hög tid att genomföra en svensk utvärdering av effekterna av bilpatrullering på medborgarnas känsla av trygghet och deras faktiska utsatthet för brott. Vänsterpartiet delar den uppfattningen. Polisens arbetsmetoder bör baseras på forskning och utvärderingar som visar att en metod faktiskt fungerar för att förebygga brott och skapa större trygghet hos befolkningen.

Regeringen bör ge Polismyndigheten i uppdrag att utvärdera polisens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetsmetoder, t.ex. bilpatrullering. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3.4 Utveckling av polisens medborgarlöften

Polisens arbete i utsatta områden är av stor vikt för att vända en negativ utveckling och bromsa kriminaliteten. Det är dock svårt för polisen att verka för en positiv förändring om de inte har lokalbefolkningens förtroende. Det skapar en tystnadskultur och en misstro där människor tvekar inför att dela med sig av upplysningar till polisen. Forskning visar att god samverkan mellan polis och lokalsamhälle kan bidra till att öka förtroendet för polisen, ha positiva effekter på upplevd trygghet och leda till minskad brottslighet. Redan i dag arbetar polisen med medborgarlöften som handlar om att polisen ska lyssna till vad de som bor och verkar i ett område upplever som viktigt för att de ska känna sig trygga och säkra. Syftet är att öka tryggheten, förebygga brott och

⁴ Granskning av verksamhetsstyrd IT-utveckling för den brottsbekämpande verksamheten, Polismyndigheten, 2018.

⁵ Stöta på patrull – en ESO-rapport om polisens problemorienterade arbete, Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2019:6, s. 78–79.

stärka förtroendet för polisen genom att stärka medborgarnas och lokalsamhällets delaktighet i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet.

Tyvärr tyder flera händelser de senaste åren på att etnisk profilering/rasprofilering sker inom polisens verksamhet. Detta leder till att vissa personer i högre grad pekas ut av rättsväsendet. Det skadar förtroendet för rättsväsendet och för samhällets demokratiska uppbyggnad. Rapporten Slumpvis utvald av Civil Rights Defenders och kriminologiska institutionen på Stockholms universitet⁶ redogör för de likheter och skillnader i polisbemötande som förekommer mellan olika etniska minoriteter och grupper som rasifieras. Ur ett polisperspektiv är frågan om etnisk profilering/rasprofilering känslig och kritik mot kåren avfärdas ofta. Tre argument framträder när erfarenheter av etnisk profilering/rasprofilering begripliggörs utifrån polisens logik. För det första uttrycker informanterna att det finns ruttna äpplen inom kåren, liksom i övriga samhället. Etnisk profilering/rasprofilering reduceras till enskilda händelser, till en anomali. För det andra förstås vissa sysslor, t.ex. utlänningskontroller, som ofrånkomligt rasifierande. Det tredje argumentet är kopplat till plats; vissa bostadsområden är mer brottsutsatta än andra. Det förklarar enligt poliserna själva varför etniska minoriteter och grupper som rasifieras oftare stoppas av polisen.

Etnisk profilering/rasprofilering är förbjuden. Att polisen gör fler kontroller i utsatta områden kan inte förklara hela problematiken. Polisens arbetsmetod får inte baseras på fördomar. Detta leder till en misstro mot polisen i de områden som allra mest behöver polisens insatser och ett högt förtroende för rättsväsendet och samhället. För att polisen ska ha någon möjlighet att bygga tillit och förtroende hos de boende i ett utsatt område måste det finnas garantier för att etnisk profilering/rasprofilering inte förekommer i polisens arbete. Varje gång polisen agerar rasistiskt raseras det förtroende och den tillit till rättsväsendet som finns hos lokalbefolkningen. Det blir kontraproduktivt och polisen får därmed ännu svårare att bygga upp tilliten igen och göra sitt jobb.

Det pågående arbetet med medborgarlöften bör utvecklas till att omfatta frågan om att människor inte ska bemötas eller behandlas på ett speciellt sätt enbart på grund av sitt ursprung. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3.5 Sprid fasmodellen till alla socialt utsatta områden

Brottsförebyggande rådet (Brå) har utvecklat den s.k. fasmodellen som kan tillämpas vid långsiktiga samverkansprojekt mot brottslighet och otrygghet i utsatta områden. Grunden för fasmodellen är att ett område kan befinna sig i tre olika faser och att varje fas har olika förutsättningar för såväl brottsbekämpande som förebyggande arbete. I fas 1 är det svårt för polis och kommun att arbeta i området. Då handlar det främst om att skapa förutsättningar för ett mer omfattande brottsbekämpande och brottsförebyggande arbete i nästa fas. I fas 2 har det etablerade samhället lyckats återta viss kontroll i området och då finns det ännu större utrymme för förebyggande aktiviteter. I fas 3 har de boendes förtroende för kommun och polis ökat ytterligare, vilket leder till att fler lämnar information till polisen och kommunen. Det ökar förutsättningarna för att även arbeta mot den mindre synliga brottsligheten. Fasmodellen används bl.a. i Gottsunda av polisen i samarbete med kommunen under 2019–2024. Brå följer upp och stöttar det pågående arbetet. Satsningen syftar till att minska antalet skjutningar, öka

⁶ Slumpvis utvald – Ras-/etnisk profilering i Sverige, Civil Rights Defenders i samarbete med kriminologiska institutionen, Stockholms universitet, december 2017.

tryggheten för de boende i vissa områden och i centrum, nolltolerans mot narkotikaförsäljning och svarta hyreskontrakt samt att minska rekryteringen till kriminalitet. Arbetet med fasmodellen bygger på samverkan mellan polis, kommun, fastighetsägare, boende i området, lokala organisationer m.fl. civila aktörer. Modellen kan utvecklas och bör anpassas till rådande lokala förhållanden i respektive område.⁷ Vi anser att fasmodellen bör spridas som arbetssätt till alla socialt utsatta områden i landet.

Regeringen bör ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att genomföra en kartläggning av landets socialt utsatta områden och relevanta aktörer samt sprida fasmodellen som arbetssätt till dessa områden. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3.6 Inrätta lokala sociala insatsgrupper

Vänsterpartiet anser att det förebyggande arbetet utöver generella välfärdssatsningar bör bestå i samordnade insatser mellan aktörer på både nationell, regional och lokal nivå samt givetvis även engagera och inkludera civilsamhällesaktörer, skolan och fritidsverksamheter, trossamfund och i lämpliga fall delar av näringslivet. Arbetet behöver vara långsiktigt och strukturerat. Det är även viktigt att fritidsledare, lärare, personal inom socialtjänsten och polisen har kunskap om gängkriminalitet och våldsbejakande extremism för att tidigt kunna upptäcka och fånga upp barn och ungdomar som ligger i riskzonen för att dras in i sådana grupperingar. Den ovan beskrivna fasmodellen skulle kunna utvecklas till att inrymma ett brottsförebyggande samarbete mellan de relevanta aktörerna i form av sociala insatsgrupper.

Regeringen bör ta initiativ till att inrätta lokala sociala insatsgrupper i syfte att minska skjutningar, dödligt våld och gängkriminalitet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Regeringen bör ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att ta fram riktlinjer för konkreta förebyggande insatser på lokal nivå och vid behov bistå med hjälp och vägledning för att arbetet i de lokala sociala insatsgrupperna ska komma igång. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3.7 Trygghetsvärdar och trygghetszoner

I arbetet med att förbättra tryggheten och livskvaliteten för de boende i Gårdsten i Göteborg har bl.a. en särskild trygghetsgrupp inrättats. Gruppen består av personer som utövar tillsyn över och har ansvar för fastigheterna i området på kvällar och helger. De är synliga i området och finns till hands för att lösa olika problem, som kan handla om allt från att återställa hissar och öppna dörrar som fastnat till att se till att området är lugnt och attraktivt för de boende. Trygghetsvärdarna fungerar som förebilder för barn och ungdomar i området samtidigt som de skapar trygghet för äldre personer. Tidigare hade man väktare som svarade för Trygghetsgruppens uppgifter, men det ledde ofta till konflikter. Trygghetsgruppen har haft till uppgift att bygga upp förtroende hos de boende, vilket har lyckats, och man har även byggt upp ett bra samarbete med polisen. Trygghetsgruppen erbjuder sig att eskortera personer som känner sig otrygga när de går mellan bussen och bostaden. Antalet sådana uppdrag har minskat med tiden, vilket tyder

⁷ Se t.ex. Aktivera samhället mot livskvalitetsbrott. Trygghetskommissionens förslag på hur säkerhet och trygghet ska kunna öka i människors vardag, 2018.

på att tryggheten bland de boende har ökat. Vidare anordnas trygghetsvandringar som har haft stor uppslutning. Man ser också till att direkt ta tag i de problem som uppstår. Vid skadegörelse tar man reda på vilka som orsakat den och följer upp med t.ex. föräldrasamtal.

Vänsterpartiet anser att de positiva erfarenheterna av trygghetsvårdar från Gårdsten bör spridas till alla socialt utsatta områden. Vi vill inrätta särskilda trygghetszoner där personer kan mötas upp för att promenera eller ta bussen tillsammans hem. Vid dessa trygghetszoner ska det finnas trygghetsvårdar som har till uppgift att skapa trygghet för de boende i området.

Regeringen bör ta initiativ till att inrätta särskilda trygghetszoner med trygghetsvårdar i socialt utsatta områden. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Linda Westerlund Snecker (V)

Christina Höj Larsen (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Jessica Wetterling (V)

Guðrun Nordborg (V)

Jon Thorbjörnson (V)